

PLANINARSKI VJESNIK

IZ HRVATSKIH KRŠKIH KRAJEVA

1. KANJON RIJEKE LIKE.

SNIMIO PROF. JOSIP POLJAK.

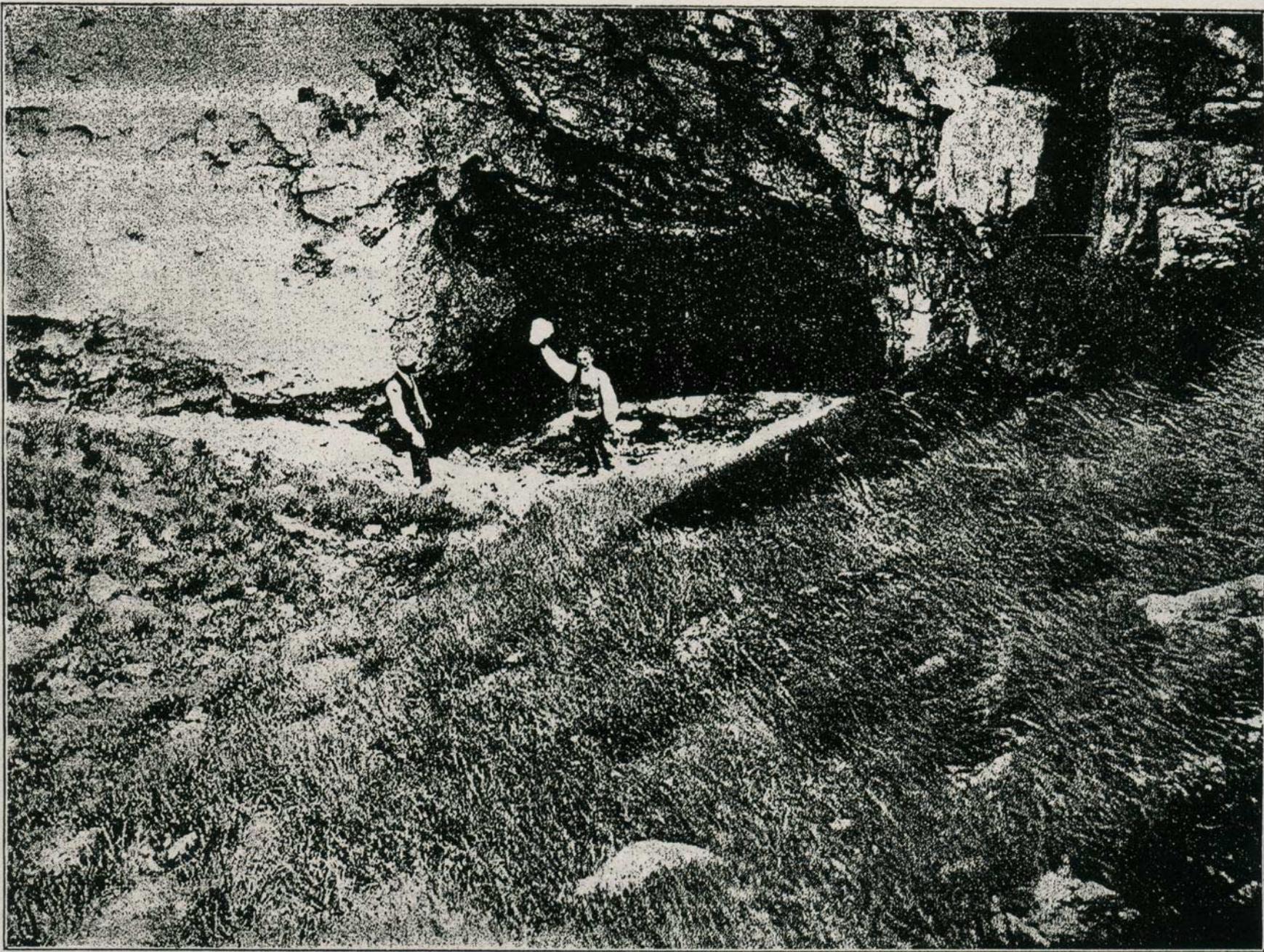
Citaocima planinarskoga vjesnika poznato je već mnogo toga iz naših krajeva, a kao novi prilog o ljepoti naših krajeva — napose onih, što nose ime „krš”, neka služe tri slike, što ih donosimo u ovom broju.

Sl. 1. prikazuje nam dio veličanstvenoga kanjona rijeke Like ispod Tupolskoga vrha izmedju sela Kalugjerovca i Gornjeg Kosinja. Like izvire ispod Vaganskog vrha iz karbonskih pješčenjaka, u dolini izmedju Hrastove strane i Dobreglavice nedaleko mjesta Raduča. Odayle teče smjerom sjevero-zapadnim sve do Dolnjeg sela, gdje naglo zakreće na sjever i teče u tomu smjeru do ispod Dolnjeg Kosinja, odakle opet do svoga poniranja u Lipovom polju uzima smjer više zapadni. Na tom putu prima više pritoka, i to s desne strane Glomočnicu, Jadovu i Vučjak, dok s lijeve strane prima Počiteljicu, Novčicu kod Gospića, Otešicu i Gabrijevac. Gornji tok Like po prilici prvih 18 km ne odaje nam baš posve jasno karakter krške ponornice, jer protječe više ili manje karbonskim i triadičkim tvorevinama. Tekar kod ulaza u jurske i donjo-kredne vapnence i kršnike stvara ona interesantan pojav, naime tvori u tim vapnencima i kršnicima do 150 m mjestimice duboki kanjon. Tijekom dugih tisućljeća prodirala je Lika sve dublje i dublje odnosne vapnence, birajući kod toga uvijek mekše puteve, dok končano nije došlo do tvorbe toga zanimljivoga morfološkoga oblika. Protječući već kroz Ličko polje oko Gospića zarezala se je Lika duboko u vapnence, napredujući tako sve dalje i dublje, dok izmedju Kalugjerovca i Gornjega Kosinja nije ta erozija postigla svoj vrhunac. Tu nam se pruža pravo remek-djelo svemoćne prirode. Do 150 m. okomite stijene, urešene grmljem i škarjem ter raznim krškim formama, sačinjavaju korito, u dnu kojega teče ponosno, da prkosno azurna Lika. Cijela okolica tako izgleda, kao da Lika svojim ponosnim tokom hoće reći onim klisurama: i pak sam pobijedila. I doista svaki motrilac mora priznati,

da je Lika pobijedila u odlučnoj borbi s grdim klisurama, kad se je onako u njih duboko urezala i prokrčila sebi put. Rekosmo, da Lika ponire u plodnom Lipovom polju podno Aptišanske kose, gdje se gubi u više ponora, tako da se Lika kod posljednjeg ponora nedaleko Stakicstana gubi posvema sa lica zemaljskog, a da nastavlja svoj dalji tok pod zemljom u obliku rijeke ponornice.

Sl. 2. prikazuje nam slapove Gacke kod sela Švice sa komadićem Švickoga jezera. Rijeka Gacka, druga je velika ponornica hrvatskog krša. Gacka izvire iz više jakih vrela, koja su se nanizala u polukrugu podno Vjenca i Ostovičvraha, od kojih se vrela svojom jakošću ističu osobito Lešće vrelo i Tonković vrelo. Vrela su tako jaka, da u neposrednoj blizini tjeraju svu silu mlinova i pila. Odavle teče Gacka protječući Gacko polje smjerom sjevero-zapadnim sve do Otočca, gdje se dijeli u dvije grane. Jedna grana ide smjerom prema sjeveru, a da kod sela Tukljice uzme opet smjer sjevero-zapadni sve do Brloga, gdje naglo pravi potpuni okret i teče sasma protivnim smjerom, t. j. jugoistočnim, do pred selo Hrvatsko Kompolje. Tu mijenja opet svoj smjer prema jugo-zapadu i ponire ispod sela Srpsko Kompolje.

Druga grana teče od Otočca smjerom prema zapadu, sve do svoga poniranja ispod brda Svilarske. Već na putu ispod sela Šumečica gubi ona u svom toku puno vode kroz ponore, kojih su puni oni jurski vapnenci, što sačinjavaju korito Gacke. Kod sela Švice 5 km zapadno od Otočca postoji jedna 27 m visoka stepenica, preko koje se Gacka ruši tvoreći tako prekrasne slapove. Cijeli taj okoliš pun je mlinova i pil, koji su tjerani velikom vodenom snagom. Ispod tih slapova skuplja se Gacka u kotlinastu udubinu tvoreći tako Švicko jezero. Na dnu ovoga jezera ima sva sila ponora, od kojih je najveći t. zv. Štefanjin ponor. Jezero je periodično, t. j. u vrijeme velikih suša gotovo se posve isuši, a da se nakon oborina opet uzdigne u njem voda.

SNJEŽNIĆA NA JUŽNOM VELEBITU.

SNIMIO VJEKOSLAV CVETIŠIĆ.

Spomenutih ponora ima još sva sila u duljinu od 2 km, koji gu-taju vodu za vrijeme većih vodostaja, tako da se Gacka ispod brda Svilaruše podaje svom podzemnom toku. Mnogi drže, da Gacka i Lika izlaze kod Sv. Jurja na primorskoj strani na dan u obliku podmorskikh vrela. No ta tvrdnja očito je presmjela, jer to može, ali ne mora biti. U ostalom dalnje istraživanje cijelu će stvar privesti kraju i reći nam pravu istinu.

Napokon slika 3. predočuje nam Borovivrh iznad Lukova s primorske strane Velebita. Polazimo li iz Krasna na primorsku stranu Velebita, možemo ići ili preko Oltara u Sv. Juraj, ili pak preko Zavizana u Lokve. Mi ćemo se zaputiti ovim potonjim, dakle iz Krasna preko Anića strminom na Jezera. Došavši na Jezera, koja su s morfološkog gledišta pravo Krško polje, pruža nam se prekrasni vidik na Veliki i Mali Kozjak, Kuk, Veliki i Mali Rajnac, Zavizansku kosu kao i na Velebitsku Plješivicu. Odavle vodi više raznih staza u prvom redu prema pojedinim vrhuncima, a zatim dalje prema moru. Svakako je najljepša, ali i najteža ona staza, što vodi preko Zavizanske kose na Pogledalo, Ječmište, Borovivrh, Trnovac i Lokve na cesti Senj-Jablanac.

Put je vrlo naporan, ali zato naplaćuje sav trud.

Prošav krasni plateau Jezera i još ljepšu Zavizansku kosu, dolazimo u pustu vrlet krednih stijena oko Pogledala i Ječmišta. Kameni pustoš, koja tu vlada, naglo se prekida u uvali ispod Borovog vrha, kao i na samom Borovom vrhu. Uvala kao i Borovivrh obrasli su prekrasnom borovom šumom (*Pinus silvestris*), koja nas upravo iznenadjuje svojim bujnim rastom. Ujedno stojimo tu na sedlu gotovo 1000 m nad morem, odakle nam puca sjajan vidik s jedne strane na prekrasne glavice s tarcu Velbita, a s druge strane na to naše sinje more i njegove galebe t. j. otoka.

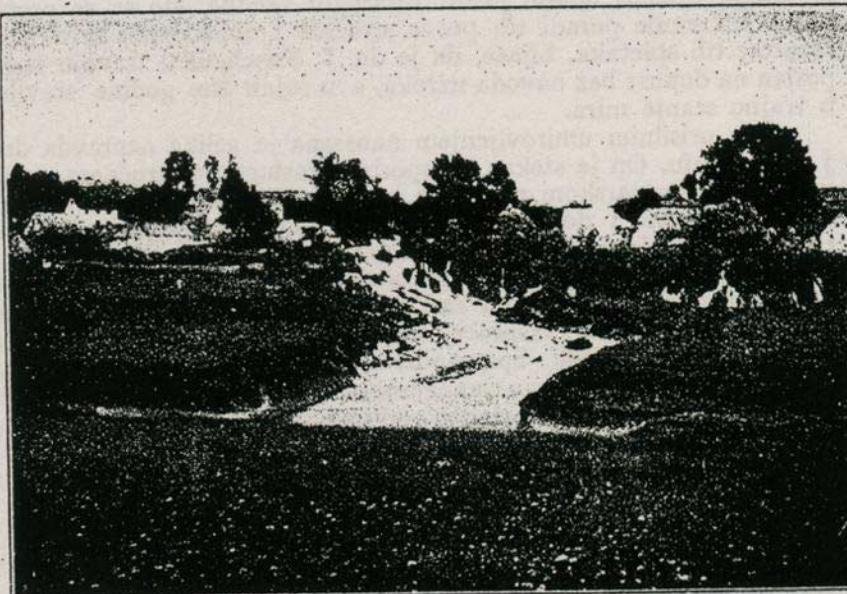
Od sedla vodi strmenita staza kojih to časaka kroz bujnu mladu borovu šumu, iza koje se nastavlja golim kamenitim putem do Trnovaca, a odavle do Lokva, gdje već opet nalazimo karakter primorski, jer je ovaj kutić upravo bogat smokvama, maslinom i vinovom lozom. Lokve su na cesti Senj-Jablanac te nam stoji na volju, kuda ćemo, da li dolje u Lukovo ili pak cestom u Sv. Juraj. Put je duduše vrlo težak, ali radi njegovih prirodnih krasota može se

preporučiti svakomu, tko želi, da se naužije svježa zraka i prekrasnih vidika.
Josip Poljak

SNJEŽNICE NA VELEBITU.

Kako je poznato, Velebit i susjedne planine izgradjeni su gotovo od samih vapnenaca i dolomita. U takovom gorju redovno nema izvora žive vode, jer prirodna voda, u kojoj ima obično nešto ugljične kiseline, lako otapa vapneno kamenje, stvara u njem šupljine, prodiere kroz njih u dubinu i gubi se u podzemnim ponorima i spiljama. Tako je voda „kemijskim svojim djelovanjem — kako je u ovom „Vjesniku“ razložio geološki stručnjak g. dr. F. Tučan — izgrizla čitav naš krš, stvorila u njem bezbroj šupljina, izbušila ga poput sita i rešeta i učinila ga nesposobnim, da zadrži bistru vodu i da je pusti na vidjelo kao hladni izvor“. No uz vapnence i dolomite stvarali se na kršu u trijasu i pješčenjaci, t. j. kamenje, koje [sastoji od sitnog pijeska, što se medju sobom slijepio u tvrd kamen. Pijesak taj sastoji od različitih ruda, a najviše od kremena. A te ruđe voda ne može tako lako otopiti, kao vapnence. Zato u onim krajevima Velebita, gdje se pojavljaju ti pješčenjaci, nalazimo i hladnih izvora, koji sabilu vodu, da domala postane gorski potok. Ali čim se stanu gubiti ti pješčenjaci, gubi se i voda sa površine i propada u ponore. Ti su pješčenjaci rijetki na Velebitu, pa zato su na njem rijetki i izvori pitke vode. Može se reći, da ih ima više na sjevernom, napose na Stirovači, nego na južnom Velebitu.

Oskudica vode teško se osjeća osobito u ljetno doba, pa zato planinar mora ili da nosi sobom vodu sa podnožja, ili da traži snijeg u ponorima i ponikvama, u t. zv. „snježnicama“. Snježnice su duboke jame u krškim gudurama, koje se zimi do vrha napune snijegom. Nalaze li se blizu pastirskih stanova i pašnjaka, ljeti vade iz njih pastiri i šumski radnici snijeg, koji tale na suncu i onda otopljenom tekućinom gase žedju ili napajaju stoku. Takvu snježnicu nadjosmo ove godine u južnoj guduri ispod Zavižanskog Pivčevca. Do nje vodi sa pašnjaka na Jezerima prilično duga staza i blizu nje se nalaze izdubeni trupci, u kojima se kupi kišnica ili tali izvadjeni snijeg. Dvije se snježnice nalaze na Malom Rajincu, po prilici to časaka

2. SLAPOVI GACKE KOD ŠVICE.

3. BOROVI VRH KOD LUKOVA

hoda ispod vrha i to na sjeverno-zapadnoj strani. Jedna je od njih pristupna, a druga je nepristupna. Osim ovih ima u susjednim gudurama sjevernog Velebita više takovih snježnih jama. Kada ljeti pre-sahnu nakapnice, seljaci okolnih mjeseta polaze sa podnožja u goru s kablima na ledjima, spuštaju se u te jame, nasijeku više komada snijega, umotaju u zeleno lišće, napune tim grudama do vrha posude i nose ih svojim kućama, gdje snježne grude tale i piju otopljenu tekućinu.

Na južnom Velebitu planinarima su poznate ove snježnice : 1. Na Dolcima, prostranoj visoravni, ispod glavnih gorskih vrhunaca. Ta je snježnica lako pristupna i put je do nje bojama označen. Spoliašnji oblik i okolinu te snježnice prikazuje nam povećani fotografiski snimak, što ga donosimo u ovom broju planinarskoga vjesnika. — 2. Na putu sa Dolaca na Babino jezero. Mimo ovu prolazi označen put. Dosta je uska, stijene su joj mahovinom obrasle, prilično je duboka, pa izgleda kao crn i dubok ponor. — 3. Na jugo-zapadnom pobrežju Badnja. Do nje se dolazi od Badanjskih pastiskih stanova. Lako je pristupna, stijene su joj čiste i bijele, pa izgleda kao udubina u kamenolomu. — 4. Na jugozapadnom pobrežju Babina dolca, oko 10 časova udaljena od Jurlina stana. — 5. Pod najdonjim kamenim obronkom Babina vrha. Obje su ove snježnice lako pristupne do posljednje ne treba se planinar penjati. Kako se vadi snijeg iz tih jama ? — U one snježnice, koje su duboke i imaju okomite stijene pastiri uvale napola okresane jele. Napola okresane grane upotrebljavaju kao stube kod silaza i uzlaza. Spustivši se po toj grani u jamu, odsjeku sjekirom više omašnih gruda od 10—15 kilograma, metnu ih u kabao ili nataknju na kolac, iznesu napolje, pa tako nose k stanu ili toru. Ako nema sunca, tale snijeg tako, da smjeste kabao kraj ogњišta, a kad grijе sunce, meću snijeg na dasku ili jelovu koru i drže prama suncu, a otopljeni voda curi u korito ili kabao.

Ako su planinari na Velebitu prinudjeni, da na taj način gase žedu, treba da postupaju ovako : izvadjenu grudu snijega neka za sunčana dana nata' nu na kolac ili štap i ovaj okrenu prama suncu. Pri tom neka u najdonji dio snježne grude zataknu slamku ili travku, po kojoj se otopljeni voda cijedi u posudu ili čašu. Bez te cijevi kaplje se vode rastresu i o napitku nema ni govora. Ako nema sunca, treba snježne grude metnuti u kabao ili veću posudu i otopiti kod ognjista. Samo se po sebi razumije, da ta tekućina nije baš ugodan napitak. Obično je mutna, prazna i laka, ima poseban tek ili miris, te slabo gasi žedu. Dobro je primješati limunova ili malinova soka, da se poboljša napitak i tako bar donekle ugasi žedu.

Dr. J. FRISCHAUF I HRVATSKO PLANINARSTVO.

(Svršetak.)

U pismu iz g. 1888. predlaže dr. J. Frischauf ove planinske uredbe na Velebitu.

U prvom redu trebalo bi učiniti pristupnim Visočicu i Sv. Brdo. U tu svrhu valjalo bi označiti putove bojama i postaviti na njima ploče s napisima. Na takvim pločama dostaje ime gore sa strjelicom za oznaku smjera. — Na Visočicu dostaju putovi, što vode od Divosela i Čitluka. Za Sv. Brdo preporučio bih izgradnju puta od Raduča, Sv. Roka, kao i izgradnju puta sa vrha na Mali Alan. U drugom redu mogao bi se tako označiti put od Raduča na Vaganski Vrh sa silazom u Starigrad pod južnim Velebitom. Ti bi se putovi mogli izvesti i označiti bojama troškom od 600 kruna. Kad se to učini,

a moglo bi se izvesti g. 1899., moglo bi se pristupiti k poslu, da se podižu planinarska skloništa na Velebitu.

Dalji bi posao bio pošumljivanje Velebita, osobito njegova južnog dijela, gdje bi najveći posao imala obaviti dalmatinska vlasta. Pri tom bi Vaše sudjelovanje bilo od najveće vrijednosti. Bodrite, opomenite i zapovijedite, — ovo posljednje bit će možda potrebno kod tamоšnjih stanovnika — da se izvedu takove radnje ; to će sigurno biti u korist i na čast Vašem narodu !

Podjedno javlja, da radi na 4. izdanju III. sveska Meyerova djela „Deutsche Alpen“, te najviše raširene putopisne knjige. S toga moli g. Budislavljevića, da mu što prije javi, da li su na cesti Karlobag — Gospić — Obrovac podignute nove krčme i skloništa, da to može u taj svezak uvrstiti. U drugom dijelu lista prikazuje svoj rad i sukobe sa Nijencima i odnošaj prama Slavenima ovim riječima :

„Poznato je dobro, da sam se znanošću i alpinizmom vazda bavio u međunarodnom smislu. Ta mene su svuda prijateljski susretali u južnoslavenskim krajevima unatoč mojemu neznanju jezika ; ja sam uvijek zborom i tvorom za tim išao, da se izkažem zahvalnim ovim čestitim i pregnutljivim narodima, koji su kroz stoljeća odbijali navale Turaka i tako našu njemačku kulturu i razvitak štitili. Otkad je osnovano „Slovensko planinarsko društvo“, ja sam vjerno pomagao i to društvo, trsio se, da se pridigne uspavana snaga Slovenaca, našao sam vjernih pomagača u narodu i evo sada se to društvo visoko cijeni, što se ima zahvaliti radu slovenskoga stanovništva. To je izazvalo bijes kod naših njemačko-narodnih huškača, koji su doduše maleni na poslu, ali veliki u ispijanju piva i vikanju „Hoch Bismarck !“ i „Heil Wolf“. Ovi su smatrali svojom dužnosti, da se opiru mojemu nastojanju u donjoj Štajerskoj, koje ide u prilog isto tako Nijencima kao i Slovincima, a kad im to nije uspjelo, počastili su me mačjom deračom. Ja se time nisam dao odvratiti od svoga rada, naprotiv to me je još više sokolilo na posao. S toga sam ljetos izjavio djacima, koji su htjeli prijeći moja predavanja (na gradačkom sveučilištu), neka se stide, što ima u njih tako malo sposobnosti za samostalno mišljenje, da se daju za nos vući od jadnih novinskih piskarala, pak da ja stoga smatram jednako vrijednom djačku bakljadu kao i mačju deraču. To im je imponiralo i sada me puštaju u miru. Ali treba žaliti, što čovjek ne nalazi kod vlade pomoći ni priznanja za rad i patriotizam, pa da je čovjek upućen na samoga sebe . . .

Moj posljednji veći posao bila je akcija oko izgradnje ceste među Štajerskom i Koruškom u blizini trojake medje Štajerske, Koruške i Kranjske. Bio je golem posao, da za tu cestu zainteresiram općine, privatne interese, zemaljsku i državnu vladu ; no sada je ta stvar osigurana. Morao sam da izvedem trasiranje ceste, jer se domaći ljudi ne razumiju u taj posao. Vlada je obećala obilnu potporu tomu pothvatu. Tom cestom otvorit će se međunarodnom planinarskom prometu jezgra slovenskih planina (Savinjskih ili Kamničkih) i sada mogu u tim krajevima nastati prekrasna ljetovališta. U Kranjskoj radim s prijateljima oko toga, da se sagradi put za jača na Triglav“.

— Ovo zanimljivo pismo dragocjeni je prilog za shvaćanje vloga značaja i plemenitih težnja dra. J. Frischaufa. On vazda živo nastoji da unapredi razvoj planinarstva i prosvjete kod Hrvata i Slovenaca i u tom požrtvovnom radu ne da se smesti napadajima i progonima šovinističkih svojih sunarodnjaka.

To nam pismo ujedno svjedoči, kako je Velebit sa svojim prirodnim krasotama usko prirastao srcu dra. Frischaufa. Vidi se, da on dobro poznaje glavne dijelove toga gorostasnog gorja i da se svojski brine, kako bi se što prije prokrčili bar najglavniji planinarski

putovi na sjevernom i južnom Velebitu. Napose upozoruje na Visočicu i Sv. Brdo i na put sa Vaganskog vrha prama Starigradu pod južnim Velebitom. Čitaoci ovog vjesnika znaju, da i noviji naši planinari u opisima Velebita iznose slične ili pače malo ne iste misli i predloge o potrebi planinarskih uredba na Velebitu. Nedavnjim osnutkom planinarske podružnice u Gospiću učinjen je prvi korak k ostvarenju tih misli i predloga.

Tom prilikom vrijedno je spomenuti, da je H. P. D. g. dra. I. Frischaufer radi njegova gorljivog zauzimanja za prirodne krasote Hrvatske i radi nemalih zasluga za osnutak i razvoj planinarskog društva prije više od dvadeset godina imenovalo počasnim članom. Stoga držimo, da ćemo ugoditi čitaocima ovoga Vjesnika, ako u kratko iznesemo znatnije podatke o njegovu životu i radu:

Dr. Johannes Frischaufer rodio se 17. rujna 1837. u Beču. Filozofske nauke učio je od 1857.—63. na bečkom sveučilištu, gdje je promoviran na čast doktora filozofije g. 1861., a g. 1863. habilitirao se kao docenat. Od g. 1860.—66. bio je asistent astronomskog opser-vatorija (Sternwarte) u Beču. God. 1866. postao je profesorom matematike na sveučilištu u Gracu, bio je g. 1882. dekan filozofskog fakulteta i služio kao takav do g. 1906., kadno ga umiroviše. Pored bezbrojnih spisa, rasprava i članaka o turistici izdao je ova stručna djela:

1. Theorie der Bewegung der Himmelskörper um die Sonne. Graz. 1871.
2. Grundriss der theoretischen Astronomie. Graz. 1871.
3. Absolute Geometrie nach Johann Bolyai. Leipzig. 1872.
4. Elemente der absoluten Geometrie. Leipzig. 1876.
5. Elemente der Geometrie. 2. Aufl. Leipzig. 1877.
6. Vorlesungen über Kreis- und Kugel-Funktionenreihen. Leipzig. 1897.
7. Abbildungslehre und deren Anwendung auf Kartographie und Geodäsie. Leipzig. 1905.

Vrlo je značajno, da se je dr. J. Frischaufer prvi u Austriji dao na proučavanje apsolutne geometrije po Bolyaiu i Lobočevskomu. Ministarstvo mu je bilo prigovorilo, da su ta njegova predavanja „preteška“. O tom on govori u predgovoru svog djela „Absolute Geometrie“ iz g. 1872. Na str. VII. ističe, da bitni sadržaj toga djela traži minimum predznanja, pa onda nastavlja ovako: „Držao sam, da tu okolnost moram ovdje na osobit način istaknuti, jer mi je c. kr. ministarstvo prosvjete prigovorilo, da su preteška predavanja, što sam ih držao u zimskom semestru 1871. 2. o „pangeometriji i projektivitetu“, i to unatoč slobodi nauke i obuke, koja vlada na našim sveučilištima. Samo se po sebi razumije, da sam doličnim načinom odbio taj prigovor, koji se osniva na nevjerojatnom neznanju. Dotični gospodin izvjestitelj može se uvjeriti o ispravnosti mojega tadašnjeg odgovora glede pangeometrije, što je izložena u ovom djelu, a što se tiče projektiviteta, neka zaviri u koji potpuniji udžbenik o elementarnoj geometriji ili o novoj geometriji.“

Ovdje ne ču da raspravljam o tom, što treba držati do naših austrijskih reforma na polju nastavnom, ako se c. kr. ministarstvo služi takvim izvjestiteljima za sveučilišna predavanja, koji jedva da su i vidjeli srednjoškolski udžbenik, osnovan na novijem stanovištu!“

Što dr. Frischaufer u predgovoru svojih „Vorlesungen über Kreis- und Kugel-Funktionenreihen“ veli: „Der Hauptwerth dieser Schrift dürfte in der Kürze und Einfachheit der Convergenzuntersuchungen der hier behandelten Reihen liegen,“ to vrijedi za sva njegova djela. Kratkoča i jednostavnost izvoda glavne su odlike njegove.

Vrijedno je spomenuti i spletke, koje su dovele do prisilnoga umirovljenja dra. J. Frischaufera u g. 1906. Dr. Frischaufer je vazda budno pazio na ekzaktnost naučnog istraživanja, u koliko se tiče njegove struke i nauke. S toga je u svojim spisima podvrgao kritici pogrešne tvrdnje u radnjama dra. E. Richtera, profesora geografije na gradačkom sveučilištu. Te su pogreške bile tako krupne — kako veli dr. J. Frischaufer u završetku svoje najnovije rasprave „Zwei Aufgaben der Höheren Geodäsie“ (g. 1911.) — da ih je mogao ocijeniti svaki općeno obrazovan čovjek, pače i takav, koji ima bar toliko znanja, koliko se traži u nižoj gimnaziji. No dr. Richter istakao se na političkom polju kao njemačko-narodni radikalac i time stekao popularnost i sim-

patije u dnevnom novinstvu i u velikom općinstvu. Novinska ga reklama proglašila učenjakom prvoga reda i bilo je i stručnjaka, koji su podlegli sugestiji tako bučne reklame. Na kritike dra. J. Frischaufera nije se nitko osvrtao, pače neki su mu podmetali lične i nestvarne motive. Kad se nakon smrti dra. Richtera (1905.) ta reklama još i povećala i kad je prijetila pogibao, da se njegove pogreške ustale u zemljopisnim djelima, sabrao je dr. J. Frischaufer svoje kritike, što ih je napisao za života Richterova, i izdao u posebnoj brošuri. Čim se pronio glas, da će ta brošura izići, 36 profesora filozofskog fakulteta na gradačkom sveučilištu izdadoše izjavu protiv dra. J. Frischaufera. U drugoj brošuri opisao je dr. Frischaufer spletke, što su se protiv njega pokrenule poradi tih posve stručnih i objektivnih kritika. A rezultat tih spletaka, bijaše, da je dr. J. Frischaufer u travnju 1906. poslan na dopust bez navoda uzroka, a u rujnu iste godine stavljen u trajno stanje mira.

Tim prisilnim umirovljenjem nanesena je velika nepravda dru. J. Frischauferu. On je stekao neosporivih zasluga na stručnom, pedagoškom i planinarskom polju, pa je u punoj mjeri zasluzio, da se s njime pravedno i dolično postupa. A postupak njegovih drugova i austrijske vlade sve je prije nego li pravedan i doličan. Nema sumnje, da ta nepravda boli plemenitoga učenjaka i planinara, koji i nakon toga umirovljenja nastavlja rad na stručnom polju, o čemu jasno svjedoče mnogi spisi i rasprave, što ih je poslije toga izdao i priopćio u stručnim časopisima. Spomenuti spis o „višoj geodeziji“ napisao je prije dvije godine kao inauguralnu disertaciju za obnovu doktorske diplome, što ju je prije 50 godina dobio na bečkom sveučilištu. Unatoč toj očitoj nepravdi dr. Frischaufer se neprekidno bavi naukom i time bjelodano dokazuje svojim protivnicima, da je pravda i istina na njegovoj strani.

PLANINARSKE VIJESTI

ISKAZNICE KAO LEGITIMACIJE. Poznato je, da neka planinarska društva, kao n. pr. njemačko-austrijsko, izdaju članske iskaznice sa fotografijom. Takve iskaznice služe dvojako: svrsi: u jednu ruku imaju da spriječe zlorabu s iskaznicom u planinarskim konačištima, a u drugu ruku mogu se u slučaju potrebe upotrebjavati kao legitimacije o istovjetnosti osobe pred oblastima i na pošti. Takve iskaznice namjerava od sada izdavati i H. P. D., i to u prvom redu onim članovima, koji naročito žele takve iskaznice i u tu svrhu pripošlu društvenoj upravi svoju fotografiju. Te će se fotografije prilijepiti na drugoj strani sadašnje iskaznice i providiti društvenim žigom. Koji član želi takvu iskaznicu, neka pošle društvu svoju fotografiju u formatu lanske društvene iskaznice. Nemili udes, što je nedavno stigao dva zagrebačka planinara u susjednoj Štajerskoj, ponukao je upravni odbor H. P. D., da je odlučio od sada izdavati na zahtjev članovima takve iskaznice, koje im mogu služiti kao legitimacije.

POTVRDJENA PROMJENA DRUŠTVENIH PRAVILA. U prošlogodišnjoj glavnoj skupštini zaključene su neke promjene u pravilima „Hrvatskoga planinarskoga društva“. Kr. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove, potvrdila je u cijelosti predložene promjene svojim otpisom od 15. siječnja 1913. br. 81.283. i potvrdu priposlala društvenom predsjedniku. Jedna od najznačajnijih promjena jest u tome, što od sada svaki novi član kod pristupa u društvo ima da plati upisninu od 2 krunice. Tu ustanovu imadu sva poznata planinarska društva, pa i bratsko slovensko planinarsko društvo. A svrha je toj ustanovi, da se ojača temeljna društvena glavnica i omogući izvadjanje potrebnih planinarskih uredba, kojih tako malo imade u Hrvatskoj. Druga značajna promjena tiče se ustanova o obraničkom sudu, koje su sada izostale, jer se i onako u 40 godina društvenog života nisu nikad uporavljale, a smetale su vojničkim časnici, da pristupe društvu kao pravi članovi. Sada dakle mogu postati članovima Hrv. planinarskog društva vojnički časnici, kako je to u novije vrijeme bio običaj kod njemačko-austrijskog i slovenskoga planinarskoga društva.

Veliki izbor perzijskih sagova, tkanina za pokućstvo i zastora

Zagreb, Jelačićev trg 28.

ODGOVORNI UREĐNIK VLADIMIR LUNAČEK

Filip Haas i sinovi c. kr. povl. tvornice sagova i tkanina za pokućstvo

NAKLADA, KLIŠEJII I TISAK DIONIČKE TISKARE U ZAGREBU